

Boodschap Lessons learned

Met elkaar is het gelukt het virus onder controle te krijgen en onze samenleving zoveel mogelijk open te stellen. Maar daarmee is het virus niet verdwenen. In de huidige controlefase bereiden we ons daarom goed voor om een tweede golf te voorkomen en indien nodig een tweede golf op te kunnen vangen.

De afgelopen periode hebben we benut om lessen te trekken van de uitbraak- en overgangsfase. We hebben sinds de uitbraak veel geleerd over het virus en de genomen maatregelen. Deze zomer hebben we de ervaring van deskundigen op verschillende terreinen benut om ons verder voor te bereiden voor het voorkomen en/of opvangen van een mogelijke tweede golf.

In het traject 'Lessons Learned' keken we samen met deze deskundigen naar de lessen van de uitbraakfase van het coronavirus. Dat heeft ons grofweg drie dingen geleerd:

1. Dankzij vroeg signaleren krijgen we sneller goed inzicht in waar besmettingshaarden ontstaan.
2. Door dat inzicht kunnen we maatregelen steeds gericht inzetten.
3. Met gerichte maatregelen kunnen we het gezamenlijk langer vol houden.

1. Goed inzicht

Goed inzicht in het virus is belangrijk. We testen steeds meer en hebben daarmee meer, sneller en preciezer zicht op de verspreiding van het virus. Ook via bron- en contactonderzoek en de rioolwatergegevens krijgen we steeds betere informatie.

Concrete acties uit de geleerde lessen:

1. We organiseren het testen dichter bij mensen, zeker voor mensen die minder mobiel zijn. Bijvoorbeeld met mobiele teststraten.
2. We vergroten de testcapaciteit en blijven doorontwikkelen.
3. Het dashboard krijgt meer informatie op regionaal niveau en we verbeteren de begrijpelijkheid van het dashboard zodat meer mensen er iets aan hebben.

Berichten van experts uit tafels op goed inzicht:

- Ad 2: het testbeleid moet altijd rationeel blijven. Het periodiek testen van iedereen zonder klachten is naast onhaalbaar ook onwenselijk vanwege allerlei mogelijke ongewenste gedragseffecten. Daarom onderzoeken we in welke situaties het wel wenselijk –en haalbaar- is om mensen zonder klachten te testen.
- Ad 3: Het dashboard zou net zo verslavend moeten worden voor lokaal gebruik als Buienradar.nl, zodat mensen op basis van de informatie op het dashboard, weten waar ze extra voorzichtig moeten zijn.

2. Gerichte maatregelen

Maatregelen nemen we landelijk en waar nodig doen we dit lokaal. Afhankelijk van de situatie zetten we gericht in op passende lokale maatregelen. Dit vraagt dus maatwerk. Hierdoor kunnen er in steden en regio's verschillen ontstaan in de mate waarin het virus per regio actief is en de daarop ingezette maatregelen. Afhankelijk van de situatie hebben we een pallet aan mogelijke maatregelen, zoals een tijdelijk verbod op groepsvorming of de tijdelijke sluiting van een locatie bij de constatering van een bronbesmetting. Met gerichte lokale maatregelen zoeken we een goede balans tussen een effectieve aanpak van het virus en waar mogelijk beperkte effecten op het sociale leven en de economie. Door deze maatwerkgerichte aanpak met een pallet aan lokale maatregelen kunnen er door het land verschillen ontstaan in de aanpak van het virus. Voor het draagvlak van de aanpak vraagt dit een heldere uitleg met informatie en handelingsperspectieven.

Concrete acties uit de geleerde lessen:

1. Doordat we beter weten waar het virus zich bevindt of wat de bron van een besmetting is, kunnen we lokale maatregelen treffen tegen verdere verspreiding van het virus.
2. We hebben afspraken gemaakt met de veiligheidsregio's en gemeenten bij welke risiconiveaus lokale maatregelen genomen moeten worden. Om dit inzichtelijk te maken ontwikkelen we een zogeheten escalatieladder.
3. Door maatregelen lokaal (en dus op kleinere schaal) te nemen, ontstaat een betere balans tussen de noodzakelijke maatregelen voor de gezondheid en de nadelige effecten op economisch en sociaalmaatschappelijk gebied.

Berichten van experts uit tafels op gerichte maatregelen:

- Unaniem waren experts het eens met lokaal of regionaal waar het kan, landelijk als het moet.
- Experts benadrukken dat we risico's moeten accepteren bij het gebruiken van het hele pallet aan lokale en/landelijke maatregelen.
- Het beleid in de nieuwe fase moet data-driven zijn. Hiermee werd aangestipt dat up-to-date informatie over de lokale situatie het uitgangspunt moet worden voor lokaal en/of regionaal sturen.
- Het beleid moet landelijk strak vormgegeven zijn, zodat het lokaal ingekleurd kan worden.
- Het nieuwe beleid moet *principle based* zijn, niet *rule-based*. Hiermee werd er op gewezen dat er geen generieke lockdown moet komen (rule based), maar gebaseerd op het principe dat de lokale situatie het uitgangspunt moet zijn.

3. Gezamenlijk volhouden

Ook hebben we geleerd dat mensen hulp nodig hebben om de maatregelen vol te kunnen houden. Dat moeten we gezamenlijk doen. Want de basisregels (zoals 1,5 m afstand) moeten we nog even volhouden om het virus zo min mogelijk kans te geven zich te verspreiden. Publiekscommunicatie is daarbij een krachtig instrument gebleken voor een breed draagvlak.

Concrete acties uit de geleerde lessen:

1. We blijven inzetten op begrijpelijke communicatie. De volgende fase vraagt, naast communicatie richting het algemene publiek, om meer gerichte inzet op specifieke groepen. Speciale aandacht is er daarbij voor jongeren, laaggeletterden en mensen met een niet-westerse achtergrond.
2. We gaan meer praktische informatie bieden over bezoek thuis, hoe mensen veilig naar buiten kunnen en waar op te letten (voor iedereen en voor mensen met beperking).
3. We bieden binnen de geldende maatregelen ruimte voor lokale initiatieven en we maken die voorbeelden zichtbaar; organisaties die zorg en ondersteuning bieden aan mensen met een kwetsbare gezondheid ontwikkelen eigen strategieën voor hun specifieke doelgroep.
4. We willen dat zorg verleend blijft worden en veilig is, zodat mensen de zorg niet mijden.
5. We willen dat mensen met beperking/kwetsbare gezondheid invulling kunnen geven aan 1,5 meter samenleving en zo goed mogelijk kunnen participeren.

Berichten van experts uit tafels op gezamenlijk volhouden:

- Mensen willen zich in principe wel aan de regels houden, soms lukt dat niet.
- Er zijn enorm veel lokaal ontwikkelde initiatieven die mensen helpen. Meer nadruk op het eigen of gemeenschappelijk handelingsperspectief en dat laten zien is naast nodig ook haalbaar.
- Familieleden heel belangrijk zijn in het leven van cliënten; zij zijn geen 'bezoekers'; daarvoor zijn ze te belangrijk. Dus beschouw familieleden niet als bezoekers die dan vervolgens simpelweg toegang ontzegd kunnen worden.
- De samenwerking in de regio echt een goede impuls heeft gekregen. Men wil het principe 'we regelen het later wel met het bonnetje' behouden.

De opzet

Goed inzicht, gerichte maatregelen en gezamenlijk volhouden zijn belangrijke hoofdboodschappen uit 'Lessons Learned'. Een traject, waarin we samen met meer dan 100 deskundigen met een diversiteit aan expertise terugkijken op en leren van de uitbraakfase van het coronavirus.

De deskundigen bekeken 9 thema's, zoals testen en traceren, de effecten van de intelligente lockdown en de publiekscommunicatie. Ook keken we hoe andere landen het hebben aangepakt en naar de lessen voor Nederland.

Op ieder thema zijn ideeën, adviezen en inzichten verzameld. Die stellen ons in staat om ons beleid op deze punten verder te versterken en te verbeteren. Alle informatie is online beschikbaar.

Met goed inzicht kunnen we gerichtere maatregelen nemen en als we gerichtere maatregelen nemen, kunnen we het ook beter volhouden. Dat is cruciaal om kwetsbare groepen te blijven beschermen en ervoor te waken dat de zorg niet overbelast raakt. Daar hebben we iedereen bij nodig, want alleen samen houden we corona onder controle.